

erb: 953/207 Mr. 20.

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

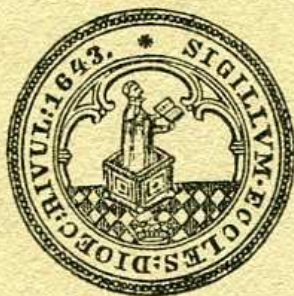
1907. SZEPT. 13. NAPJÁN SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL
1907

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

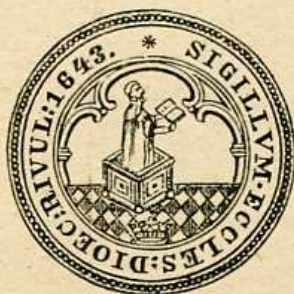
1907. SZEPT. 13. NAPJÁN SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL

1907

**A nagybányai reformált egyházmegye
1907. szept. 13. napján Szinerváralján tartott közgyűlésén
jelen voltak :**

Széll György esperes és **Helmeczy József** egyházmegyei gondnok
elnöklete alatt:

Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek lelkeszi
tanácsbírák.

Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos világi
tanácsbírák.

Magoss Ferencz lelkeszi, Torday Imre világi főjegyző.

Soltész Elemér lelkeszi aljegyző.

Nagy Lajos közpénztárnok.

Dr. Harcsár Géza ügyész.

Balajthy Károly, Bartók Károly, Bogdán Lajos, Dávid Sándor,
Ferenczy Imre, Hajdu Albert, Joó Kálmán, Kálmán Sándor, Kató Béla,
Kiss Sándor, Kócsi Péter, Makai Elek, Melegh Albert, Nagy Károly,
Nagy Sándor, Oláh Sándor, Papolczy Zoltán, Sipos Károly, Szabó Ber-
talan, Szabó Károly, Szentgyörgyi Zsigmond, Sziky Ádám, Tóth Dániel,
rendes lelkészek, Czelder Béla segédlelkész.

Fábián István, Kádár Károly tanítótestületi képviselők.

Bay Miklós szinerváraljai, Szeőke Sándor udvarii, Megyesy József
szatmárhegyi, Tóth János nagypaládi, Pándi Antal hiripi, Kovács Ferencz
avasujvárosi, Tóth Imre krassói, Tóth Miklós homoki, Osváth László
mikolai, Veress Sándor pettyéni, Biki Sándor egrii, dr. Vass Gyula
nagybányai képviselők.

66. Esperes ur buzgó imádság után a jelenlevőket melegen üdvözlí s
a közgyűlést megnyitja.

67. Egyházi képviselők megbízó leveleiket bemutatják. Esperes
ur jelenti, hogy távolmaradásukat indokoltan jelentették: Soltész János,
Csaba Adorján tanácsbírák, Pásztor István, Molnár Lajos, Bodnár János,
Barkász Albert, Öry Tamás, Kálmán Béla lelkészek.

Közgyűlésünk alkotó tagjait az elől kitett sorrendben igazolja, az indokoltan távollevők mentségeit tudomásul veszi, indokolatlanul meg nem jelent Dobos József, Pap József, Varga Zsigmond lelkészeket 4—4 K birságban elmarasztalja.

68. *Jegyzőkönyv* hitelesítésére

elnökség, Szabó József, Tóth Mór tanácsbírák s a jegyzők küldetnek ki; a hitelesítés helyét és idejét az elnökség a bizottsági tagokkal annak idején tudatja.

69. A kinyomatott s a gyűlés tagjai között előzetesen szétosztott *tárgysorozat*

felolvasottnak tekintetvén, négy rendbeli pótlással a tanácskozás sorrendjéül elfogadtatott.

70. Olvastatott a 6—1907. sz. egyházmegyei határozattal kiküldött szavazatbontó bizottság Avasujvárosban 1907. jul. 23. fölvelt jegyzőkönyve. E szerint az egyházmegyei világi *aljegyzőségre* beérkezett 39 szavazat, melyek mind szabályszerűen kiállítottaknak találtattak. Nem szavazott Kispalád, Nagypalád, Krassó. A 39 szavazatból kapott dr. Ajtai Nagy Gábor 18-at, dr. Helmeczy Pál 12-t, dr. Vass Gyula 8-at, Fényes Péter 1-et. Vagyis általános többséget senki nem nyert.

Folytatólag olvastatott a szavazatbontó bizottság Szinérváralján 1907. szept. 13. tartott ülésének jegyzőkönyve, mely szerint az egyházmegyei világi aljegyzőségre elrendelt második szavazásnál beadatott összesen 42 szavazat. Ebből dr. Ajtai Nagy Gábor 20, dr. Helmeczy Pál 22 szavazatot nyert.

Közgyűlésünk bizalommal, szeretettel üdvözli dr. Helmeczy Pál megválasztott világi aljegyzőt egyházmegyénk tisztviselői sorában; eskütételét a következő egyházmegyei gyűlésre tüzi ki.

Az első szavazás alkalmával nem szavazott Kispalád, Nagypalád és Krassó egyházak elnöksége felhivatik, hogy szavazat nem adását az esperesi hivatalnál 15 nap alatt igazolja s amennyiben ezt elmulasztaná, büntetéspénzt fizessen.

71. Az előre kinyomatott és minden egyháznak megküldött *esperesi jelentés* tárgyalása rendjén

közgyűlés midőn a jelentést tudomásul veszi, az abban foglaltakra következő határozatokat hozza:

1. Elvárja azon egyházak lelkészeitől, ahol vasárnap délután eddig csak könyörgés tartatott, hogy jövőre káté- vagy bibliamagyarázatot tartsanak.

2. Mivel a konfirmációra csak az ismétlő iskolakötelesek készíthetők elő s mivel az esperesi jelentés adatai szerint e határozat még minden egyházunkban betartva mai napig sincs: ismételten felhívja közgyűlésünk ennek szigorú betartására az illetékes lelkészek figyelmét.

3. *Nagypalád, Tisztaberek, Vámfalu, Józsefháza* elköteleztetésüknek eleget nem tettek, ugyanazért felhívatnak, hogy számadásaikat meghagyáshoz képest pótolják, illetve rendbehozzák s a rendezett számadást e végzés vételétől számított 15 napon belül, fegyelmi eljárás terhe alatt, a számoltató székhez megerősítés végett beterjeszteni el ne mulasztják.

4. Belhivatalnokaik hátralékos fizetésének sürgős behajtása és kiszolgáltatása meghagyatik a *nagypaládi, rozsályi, uszkai, kispaládi* és *magosligeti* egyházak presbyteriumainak. Eljárásukról a jelentés esperesi hivatalhoz e végzés vételétől 30 nap alatt benyújtandó.

5. A javítást igénylő egyházi épületek ujítására, vagy javítására az esperesi jelentésben kitüntetett egyházak tanácsai tervszerű megállapodást létesítsenek s erről esperesi hivatal útján a tavaszi közgyűlésre jelentést adjanak.

72. Olvasatott az *időszaki változásokról* szóló esperesi jelentés az alábbiakban:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Az időközi változásokról van szerencsém a következőket jelenteni:

I. Szatmárhegyen Sátor Dávid és Tóth Móricz tanácsbíró urak vezetése alatt *Makai Elek* választott meg lelkészül s állását július 1-én el is foglalta. Kakszentmártonban Bodnár János lelkész *Urbán Gyula* végzett hittanhallgatót vette maga mellé segédlelkészül, püspöki exmissió s felhatalmazásom folytán. Ombodon az ideiglenes tanító, *Szilágyi István*, rendes tanítóul elválasztván: őt részemről egyelőre megerősítettem; ugyszintén *Meskó Jolán* avasujvárosi tanítónőt is, ki Nagy Erzsébet helyére választott meg. Utóbbi választása jóváhagyás végett — mert fizetéskiegészítése a 200 koronát haladja — a közoktatásügyi miniszterhez felterjesztetett.

II. 2—1907. sz. egyházmegyei végzésre vonatkozással bejelentem, hogy Nagy Károly vámfalui lelkész ápr. 24-ről kelt hozzám intézett 4—1907. sz. jelentésében gyűlésről elmaradását lelkészi szolgálattal

(esketéssel) okolta meg s így kérem őt a büntetés alól felmenteni. Viszont a 6—1907. sz. egyházmegyei felhívásnak, hogy t. i. igazolják, miért nem adtak szavazatot, *Uszka*, *Krassó* és *Rozsály* egyházak eleget nem tén: őket a szokásos büntetéssel sújtani kérem.

III. F. évi közgyűlésünk 9. sz. a. fegyelmi eljárás terhe alatt utasítottak *Uszka*, *Dobrácsapáti* és *Tisztaberek* templom, lelkészlak, iskolaépítés és javítás tárgyában jelentéstételre. Elvégre mind a három megtette jelentését. *Tisztaberek* a templomépítésbe most bele nem mehet, pusztán javította s így még jó ideig eltart. Paplakát át fogja alakíttatni; iskoláját csak úgy bővíthet ki, ha a másvallásuak is hozzájárulnak. *Dobrácsapáti* 3085 K tőkével rendelkezik a templomépítésre s 2 év lefolyása alatt akar építeni, úgy hogy egyházmegyei segélylyel, magtárkamattal s 2 ezer korona kölcsönnel, a pálfalvaihoz hasonló templomot remél építeni. *Uszka* az iskolaépítéstől kénytelen ez évben eltekinteni, jövő évre marad az. Lelkészlakát azonban elhatározta, hogy bezsindelyezteti.

IV. A költségvetéseiket be nem terjesztett egyházakat fegyelmi eljárás terhe alatt utasította tavaszi közgyűlésünk, hogy 15 nap alatt terjeszszék be azt hozzám. *Rozsály* és *Kőszegremete* a napokban be-terjesztették, de *Szatmárhegy*, *Uszka* és *Krassó* még mindig nem.

V. Szatmármegye közigazgatási bizottsága — amint erről a püspöki hivatal értesít — 19 egyházunkat intett meg, mint iskolafentartót, iskolája meg nem felelő volta miatt. Bővítendő 9 iskola; újjáépítendő 3; új állomás szervezendő 7 helyen, de ugyane közül háromban a jelenlegi iskola is bővítendő. Ezeknek eszközlését legkésőbb 1908 szept. 1-ig foganatosíttatni kéri általunk, mint egyházi hatóság által a közig. bizottság.

Én a magam részéről felhívtam az illető egyházakat, hogy a hiányokon segítsenek. 2 egyháznál van eredmény, nyolcából még csak jelentés sem érkezett.

Kénytelen vagyok ismételtén kérni a Nagyt. és Tek. közgyűlést, hogy korábban kifejezett álláspontjához mérten méltóztassék beható intézkedéseket tenni, miszerint egyházaink, lelkészeink, tanítóink — iskoláink fejlesztése körül teljes odaadással, előrelátólag, tervszerűleg buzgólkodjanak.

VI. 12—1907. sz. egyházmegyei megbízás folytán az egyházlátogatás alkalmával, az uszakai adózási dologban elnöktársam betegség által gátolva lévén, egymagam jártam el és sikerrel, amennyiben belátásra birtam uszakai hitsorsosainkat, hogy az adóügy rendezése

már folyamatba tétetvén: várják be annak eredményét jó szívvel és nyugodtan.

Végül midőn szerencsém volna jelenteni, hogy a gr. Degenfeld-féle egyetemi alapra 117 K gyült be egyházmegyénkben s azt a főiskolai pénztárba át is szolgáltattam: vagyok kiváló tisztelettel, Avasujváros, 1907. szept. 10. *Széll György* esperes.

Egyházmegyei közgyűlés esperesi intézkedéseket helyesléssel tudomásul veszi, amennyiben azok helybehagyást igényelnek, helybehagyja.

I. Az egyházmegyénk kebelébe visszajött Makai Elek lelkészt a szatmárhegyi egyházba lelkészül örömmel beerősíti s elvárja a tetterős lelkésztől, hogy úgy a hitélet felvirágoztatásán, mint az anyagi ügyek előbbrevitelén teljes erejével fog munkálkodni.

Urbán Gyula ifju segédlelkészt Bodnár János kakszentmártoni agg lelkész mellé készséggel beerősíti.

Jóváhagyja Szilágyi István tanitónak Ombodra, Meskó Jolán tanitónőnek Avasujvárosba történt megválasztását és megerősítését is. E szép készültségű ifju tanerők működése elé a legjobb reménységgel tekint közgyűlésünk.

II. Nagy Károly vámfalusi lelkészt a 2—1907. sz. alatt kirótt birság alól utólagos igazolás címén felmenti; ellenben a szavazatot nem adott s a 6—1907. szám alatt foglalt egyházmegyei felhívásnak eleget nem tett Uszka, Krassó, Rozsály az egyházmegyei pénztárnokhoz 15 nap alatt fizetendő 4—4 korona birságban elmarasztaltatnak.

III. Tisztaberek, Dobrácsapáti és Uszka templom, paplak és iskolaépítésre vonatkozó jelentései tudomásul szolgálnak.

IV. A költségvetéseket mindeddig be nem terjesztett szatmárhegyi, uszkai és krassói presbyteriumok mulasztása fegyelmi eljárás alá esvén, közöltetik a fegyelmi bíróság elnökségével.

V. Azokat az iskolafentartó egyházakat, melyekre nézve a közigazgatási bizottság kimondotta, hogy iskolájuk elégtelen, bővítést, ujítást igényel, vagy ahol éppen új tanerő beállítása szükséges: utasítja, miszerint tegyék beható tanácskozás tárgyává a sürgősséglendő intézkedéseket, gondoskodjanak tervszerűen a felől, mi módon szüntethetik meg a ki-

fogásolt hiányokat s tervszerű megállapodásaikról a tavaszi közgyűlés elé multhatatlanul kimerítő jelentést tegyenek ; más oldalról felkéri egyházmegyei közgyűlésünk Szatmármegye tekintetes közigazgatási bizottságát, hogy amennyiben az általa kiszabott *egy* év egyházmegyénk kifogásolt iskolái hiányainak pótlására, mind a dolog természeténél, mind iskolafentartó egyházaink szegénységénél fogva előreláthatólag nem lesz elegendő : méltóztassék a hiányok pótlására kiszabott határidőt egy évvel, vagyis 1909—10. tanév kezdetéig meghosszabbítani.

Egyházmegyei közgyűlésünk nemcsak erkölcsileg, hanem a rendelkezése alatt álló anyagi erővel is támogatni fogja az egyházakat, hogy iskoláikat a tanügy és a kor kívánalmainak megfelelő karba hozhassák, a törvényszabta követelményeknek mindenben megfelelhessenek.

Ugyanez alkalomból a körlátogatóságot felhívja, hogy szerezzen meggyőződést a felől, vajjon a kifogásolt, kijelölt hiányok valóban fennállanak-e ?

VI. Esperes urnak eljárása az uszakai egyházi adózás kérdésében, valamint a Degenfeld-alapra történt gyűjtés eredménye is örvendetes tudomásul szolgál.

73. Ács Elek hiripi, Vass Lajos felsőbányai, Szilágyi István ombodi, Biki Sándor egrii *tanítók* a 433—1898. sz. egyházkerületi végzésben foglalt eskümintá szerint

ünnepélyesen föleskettettek s azután esperes ur szíves buzdító beszédet intézett hozzájuk.

74. Olvastatik özv. *Hegedüs* Sándornénak az 5—1907. sz. egyházmegyei határozatra esperes urhoz intézett köszönő levele.

Tudomásul vétetvén, levéltárba tétetik.

75. *Soltész* János egyházmegyei tanácsbíró hálás köszönetet mond egyházmegyénknek ama bizalomért, melylyel őt tanácsbírói tisztében továbbra is megtartani kívánja ; de ugyanakkor kifejezi, hogy miután tanácsbírói kötelességének úgy, amint óhajtaná, eleget nem tehet, lemondását fentartja s kéri egyházmegyei közgyűlést, hogy helyének betöltése iránt intézkedni sziveskedjék.

Egyházmegyénk közgyűlése sajnálattal fogadja el a megújított lemondást ; sajnálja, hogy a nagy buzgalmával, tehetségével és tapasztalatával egyházmegyénknek oly sok hasznos szolgálatot tett derék férfiú kiválik a tanácsbírák

karából; távozása alkalmából elismerését és hálás köszönetét fejezi ki közjóra irányuló üdvös munkálkodásáért, melyet úgy is, mint egykori főjegyző, úgy is, mint régen szolgáló tanácsbíró egyházi közéletünk terén kifejtett. A híven teljesített kötelesség édes tudata és Isten áldása kísérje további minden munkálkodásában!

76. Soltész János lemondásával megüresedett lelkeszi tanácsbírói szék betöltése végett

egyházmegyei közgyűlés megbizza esperes urat a szavazás elrendelésével, hozzátevén, hogy ha az első szavazás eredményes nem volna, a szokott formák betartása mellett a második szavazást is rendelje el.

Szavazatok felbontására bizottsági tagokul az elnökség vezetése alatt: Sátor Dávid, Tóth Mór, Szabó József és Szilágyi Tihamér választatnak meg.

77. Tárgyalás alá vétetett az új *egyházi törvények* életbeléptetésére vonatkozó egyházkerületi „Utasítás” s vele kapcsolatban egyh. egyetemes lelkeszerkezetnek idevonatkozó felterjesztései és javaslatai. Ezekből folyólag a következőkre utasítja egyházmegyei közgyűlés a kebelbeli összes egyházakat:

I. t.-cz.

a) A választók névjegyzéke a törvény 19. §-a szerint minden év május havában elkészítendő, illetve az előző évi kiigazítandó; ez évben pedig elkötelezi egyházmegyénk az egyházak presbyteriumait, hogy a választók idei névjegyzékét okt. 15-ig készítsék el, okt. 25-ig közszemlére tegyék, a felszólamlások fölött a presbyterium, vagy annak egy öt tagu bizottsága nov. 5-ig hozzon határozatot s határozatait kézbesíttesse. A határozat ellen espereshez lehet felebbezni nov. 20-ig, ki nov. 30-ig végérvényesen határoz. Az így elkészített választói névjegyzék 1908. július 1-ig lesz érvényes.

b) Kéri egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerületi közgyűlést s egyben javasolja, hogy az egyházközségi közgyűlés szervezése alól egyházmegyénk összes egyházait mentse föl (22. §).

c) Az egyházak felterjesztései alapján a 28. § szerint kimondja egyházmegyei közgyűlés, hogy egyházmegyénk minden egyházában a régi s törvény szerinti létszámban, változatlanul marad meg az egyháztanács.

d) Az 51. §-hoz képest közgyűlésünk az egyházmegyei tanácsbírák számát az eddigi 5—5 helyett 6—6-ra óhajtja fölemelni; óhaja teljesítésére tisztelettel kéri az egyházkerületi közgyűlést.

e) Ugyane § szerint a tanítóképviselek számát továbbra is kettőben állapítja meg közgyűlésünk. Az ezek választására vonatkozó szavazatok elrendelésére esperes urat felhívja. Szavazatbontó bizottság a fentebb megválasztott marad.

f) A 14. § i) pontjában s az 55. 110. illetve 120. §§-okban előirt szabályrendeletet már most megállapítja aként, hogy a szavazatot nem adott egyházak 4—4 koronát kötelesek fizetni az egyházmegyei pénztár javára [14. § i)]. A közgyűlésről indokolatlanul elmaradt tanácsbírák 10, a lelkészek, tanítók és az egyházak képviselői 5—5 korona birságot fizetnek (55. §). Gondnok felmentési díja 40, egyházfié 20 K-ban állapítatik meg (110. és 120. §).

Az 57. §-nak megfelelőleg az *Ügyrendnek* a Sátor Dávid által beterjesztett munkálat alapján való megszerkesztésére egy bizottság választatik, melynek tagjai lesznek az elnökségen kívül: Sátor Dávid, Szabó József, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér, dr. Harcsár Géza és Oláh Sándor.

Egyházmegyei ügyész 10 évre választatik.

119. § értelmében presbyteriumok intézkedjenek az egyházfiak hivataloskodása idejének s kötelességeinek megállapítása felől.

II. t.-cz.

A beruházási szabályzatnak a változott viszonyokhoz való alkalmazására Sátor Dávid tanácsbíró felkérésre egy munkálatot készített, mit közgyűlésünk elé be is terjesztett; kiadatik az egyetemes lelkészi értekezletnek véleményes javaslatként.

A 77. §-sal kapcsolatban fölszólítja közgyűlés a keblbi egyházakat, miszerint esetleg létező egyházfentartási alapjukat az 1908 január elsei állapot mellett, a legpontosabb adatok alapján vegyék számba, mutassák ki s egy részletező jegyzőkönyvi számban a tavaszi közgyűlésre esperesi hivatal útján terjeszszék fel.

III. t.-cz.

1. Hogy a költségvetés a 6. §-ban megszabott időre elkészülhessen, felhívja egyházmegyénk közpénztarost, hogy cím és összeg szerint az év harmadik negyedének végéig mutassa ki és közölje az egyházakkal az egyházkerületi és egyházmegyei költségek fedezésére szolgáló összeget. Ez idő szerint a kimutatásba az az összeg veendő fel, amelylyel az egyházközség jelenleg járul az egyházi adminisztrációhoz.

2. A 4. §-ban foglaltak szerint felhivatnak az egyházak, hogy mihelyst a leltári rovatos íveket megkapják, azonnal töltsék ki s a kívánt eljárást foganatosítsák.

3. Utasítja közgyűlés az összes egyházakat, hogy számadásaikat már a következő 1908. évtől kezdve polgári év szerint vezessék és pedig aként, hogy a számadás beosztása mind a főcímletek, mind az egyes címek tekintetében a költségvetés beosztásával egybehangzó legyen.

4. Az Utasításnak az egyházi tisztviselők egyházi adóját (8. §) tárgyzó részéről más pontban intézkedik közgyűlésünk.

5. A 10. §-ra, valamint a 11. §-ra is felhívja közgyűlés az egyházak figyelmét.

6. A 12—15. §§-ok az egyházi adó csökkentését czélozó igen fontos intézkedéseket foglalják magukba.

Semmi fáradságtól vissza nem riadva, nagy gondnal, körültekintéssel, lelkiismeretes pontossággal kell az idevonatkozó munkálatokat végeznünk, hogy óhajtott siker koronázza munkálkodásunkat, hogy híveink oly sokszor felpanaszolt elhordozhatatlan terhein végre-valahára könnyítve legyen.

Mindazon egyházközségek, melyek a segélyt igényelik, a III. t.-cz. 13. §-ában megállapított adókulcsot tartoznak életbe léptetni; vagy, ha továbbra is termény, pénz és szolgáltatmányban vetik ki az egyházi adót: csak a normál kulcsnak megfelelő értékben eszközölhetik azt. Az e kulcs szerint eszközölt kivetés után mutatkozó hiányt fogja fedezni az egyetemes adóalap.

A segélyt igénybe venni kívánó egyházaknak a következő munkálatokat kell végezniök:

Be kell terjeszteniök a kérvény beadási évét megelőző 5 évnek egyházmegyeileg jóváhagyott zárszámadásait, az esperes által hitelesített másolatban. Ahol kimaradtak volna

a lelkész és tanító javadalmazása, a részükre adott földek jövedelme, természetbeli szolgáltatások értéke, tandíjak, termények, ott a zárszámadások az ezeket feltüntető s a presbyteriumok által felülvizsgált és az esperes aláírásával igazolt pótszámadásokkal egészítendő ki.

Első és legsürgősebb feladat egy rendszeres adókimutatást készíteni; e végből az esperesi hivatal által megküldendő rovatos íven mutassák ki 1) névszerinti felsorolással az összes egyházközségi egyházi adófizetőket s ezek egyházi adóját (a termények, szolgálmányok stb. pénzértékre átszámításával), ahogy azt a kérvényezést megelőző évben — a régi kulcs alapján — kirótták és beszédtek; 2) el kell készíteni a kérvényező egyháznak a III. t.-cz. 13. §-ában foglalt adókulcs alkalmazása mellett az új egyházi adókimutatást, ugyancsak a kérvényezés évét megelőző évben volt egyházi adófizetők névszerinti felsorolásával és az új adókulcs szerint rájuk eső adó feltüntetésével.

Az 1908-ra kérelmezők az 1907. évi adózókat és ezek adóját tüntessék ki.

Azoknak az egyházaknak, melyek a 13. § b) pontja 2-dik kikezdésében foglalt vagylagosság szerint kívánják az adócsökkentési segítyt igénybe venni, a régi és a normál adókulcson kívül még be kell terjeszteniök az általok életbe léptetni szándékolt új adókulcsot is. Ezek csak akkor folyamodhatnak, mikor már az egyházmegye adókulcsukat s az ennek alapján készített részletes, névszerinti számításait helybehagyta. Kötelességök lesz tehát életbeléptetni szándékolt adókulcsukat egyénenkénti alkalmazásban kidolgozni s azt egyházmegyei jóváhagyásra felterjeszteni és úgy csatolni benyújtandó kérvényükhöz.

A fent jelzett kimutatások két példányban állítandók ki.

A kérvényhez a hitelesített költségvetés és a díjlevelek minden tételökben pénzértékre is átszámítva melléklendők. A lelkészi és tanítói fizetések kiegészítésénél történt állami értékelések változtatás alá nem eshetnek.

Az adóalap végrehajtó bizottságba maga részéről az egyházmegye bevásztja Kálmán Sándor hiripi lelkészt.

A 23. § intézkedéséhez képest egyházmegyei közgyűlés számvevőszéki tagokul: Kálmán Sándor, Joó Kálmán,

Pap József lelkészi, Tóth Mór és dr. Vass Gyula világi tagokat választja meg.

IV. t.-cz.

Felhivatnak összes egyházaink, hogy már az 1908 évi költségvetésbe a közalapi járulékot az utolsó népszámlálás adatai alapján vegyék fel, a hivek számához képest fejenként 8 fillérjével.

VI. t.-cz.

Egyházmegyei tanügyi bizottság a 14. 30. és 31. §§-okban foglaltakra legközelebbi gyűlésünk elé terjeszsen javaslatot.

VII. t.-cz.

Egyházmegyei közgyűlésünk üdvös és mindenek felett úgy a lelkészekre, mint az egyházakra hasznos és szükséges intézménynek ismeri ugyan el az országos lelkészi nyugdíjintézetet, de részint a lelkészi kar anyagi erőinek a viselendő teherrel szemben elégtelensége okából, részint már ez ügy intézésében vezető szerepet viselő férfiak által is beismert hiányok pótlása végett elfogadja és illetékes egyházi hatóság elé terjeszteni határozza az egyetemes lelkészértekezlet javaslatait:

„Az országos lelkészi nyugdíjintézeti belépési járulék és kamatai óriási teherrel nehezedvén a lelkészi karra:

1. Könnyítsen egyházmegyénk mintegy 9 ezer korona nyugdíjintézeti alapja a lelkészek járulékainak fizetésén.

2. Kéressék fel az egyházkerület, hogy a fölemelt államsegélyből — melyből a tanárok fizetését is javítja — legyen segítségére a lelkészi karnak és fizetendő nyugdíjilletményei bizonyos hányadának viseléséhez járuljon hozzá.

3. Ha valamely tag az 1908—1914 évek alatt elhalna, befizetett díjának visszafizetése valamely módon utódainak biztosíttassék.

4. Kéressék fel a konvent az özvegyi gyámint. járulék felemelésére, úgy, hogy az a nyugdíjigénnyel legyen arányban, tudniillik elhalt férje nyugdíjilletményének 50%-át kapja az özvegy, úgy azonban, hogy az özvegyi járulék minimuma 800 korona legyen.“

A 11. § intézkedéséhez képest közgyűlésünk nyugdíj-

bizottsági tagokul 5 évre a lelkészi karból az elnökön kívül Magoss Ferencz, Kálmán Sándor, Csaba Adorján és Sinka Lajos urakat választja meg.

Felhívja az egyházakat, hogy a 2%-os nyugdíj járulékot költségvetésükbe már a jövő évre vegyék fel.

Egyházkerületnek az elhagyatott szegények, árvák és betegek gondozásának módjáról alkotott szabályrendeletét egyházmegyénk elfogadja s minden egyházra nézve kötelezővé teszi.

78. Olvastatott a *debreczeni* egyházmegyének a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez intézett s pártolás végett egyházmegyei közgyűlésünkhöz is megküldött felirata a budapesti második zsinat által alkotott törvények életbeléptetésére vonatkozó egyházkerületi „Utasítások” azon pontja ellen, mely a III. t.-cz. 8. §-ának végrehajtását a törvény szellemétől eltérően czélozza s aként intézkedik, hogy „az egyházi tisztviselők által fizetendő egyházi adók a haszonélvezetőkben levő egyházközségi földek állami adója után is mindig föltétlenül kirovandók még abban az esetben is, ha a tisztviselők használatában levő föld adóját az egyházközség fizeti.”

Közgyűlésünk teljes egészében magáévá teszi a debreczeni egyházmegye feliratát s a maga részéről is tisztelettel kéri a főt. egyházkerületet sérelmes intézkedésének a törvény szellemében való megváltoztatására.

79. Olvastatik *Tóth* Dániel nagykolcsi lelkésznek egyházmegyei tisztségeiről és pedig számoltatószéki, közalapkezelő választmányi, építető bizottsági tagságáról való lemondása.

Közgyűlésünk az indokolt lemondást sajnálattal veszi tudomásul s *Tóth* Dánielnek a jelzett tisztségekben tanusított buzgó és önzetlen tevékenységéért elismerését fejezi ki.

E lemondással kapcsolatban, miután egy egyházmegyei mérnök választásának szükségét többen s nem most először hangoztatták, egyházmegyei mérnök választását a tavaszi közgyűlés egyik tárgyaúl jelöli meg közgyűlésünk.

80. *Uszka*i lelkész és tanító beadványa az egyház részéről nem teljesített szántás és kint levő tartozások tárgyában

áttétetik a közigazgatási bírósághoz.

81. A *nagypaládi* egyház az iránt kérvényez: engedje meg egyházmegyei közgyűlés, hogy omladozó szűk temploma helyett 60 ezer korona költséggel új templomot emelhessen, úgy pedig, hogy a 60

ezer koronát a már meglevő 38 ezer korona templomépítési alapból, a hivek által önkéntesen megajánlott 7 ezer koronából, a *Nagyéger* és *Turéger-alj* (hasznavehetetlen) fáinak árából nyerendő 5 ezer és kölcsönképpen felveendő 10 ezer koronából állithassa elő. A kölcsönt az eddig személyi pótlék czimen a belhivatalnokok által használt 15 hold földnek terméséből fogja letörleszteni.

Egyházmegyénk közgyűlése elvben hozzájárul ugyan ahoz, hogy a nagypaládi egyház új templomot építsen; azonban konkrét határozatot addig nem hozhat, míg a terv és költségvetés beterjesztve s birálata alá bocsátva nincsen; ennél fogva utasítja a nagypaládi egyháztanácsot, miszerint szakemberrel tervet és költségvetést készíttessen, azt annak idején megerősítés végett illetékes úton az egyházmegyére terjessze fel, mikor is közgyűlésünk érdemben fog a felett határozni.

A Nagyéger és Turéger fáinak eladására nézve meghagyja egyháztanácsnak, hogy ha nevezett erdőség üzemterv alatt volna, a polgári hatóság előtt is kérelmezzen s ugyanakkor szakértővel vizsgáltsa át, becsültesse fel a fákat; miután ez megtörtént, nyilvános árverésen eszközölje az eladást, mely eladás az egyházra nézve csak akkor lesz kötelező, ha az egyházmegye azt megerősítette.

A kölcsön felvételének engedélyezéséről csak a terv és költségvetés beterjesztése idején határoz.

82. A *szatmárhegyi* egyház ismételten megújítja azon kérelmét, hogy a nagybányai egyházmegyéből kebeleztessék ki és a szatmári egyházmegyéhez csatoltassék át. Kérelme támogatására következő indokokat sorolja fel: a szatmárhegyi egyház a szatmári egyházmegyéhez tartozó szatmári ref. egyházzal egy ugyanazon törvényhatósághoz t. i. Szatmár városához tartozik; belhivatalnokai jórészt Szatmár városától nyerik fizetésüket; az egyház felvirágoztatása egyedül e törvényhatóság támogatásától remélhető; a nagybányai egyházmegyével csak Szatmáron át közlekedhetik; az esperesi és közgyűlési székhelytől Szatmárhegy távol fekszik; végül ezen egyháznak a nagybányai egyházmegyéhez tartozása a jó közigazgatással ellenkezik.

Egyházmegyei közgyűlés, mivel az idős lelkész elhunytán kívül a helyzet miben sem változott, 36—1905. szám alatt hozott határozatát annak indokaiból továbbra is fentartja s az elszakadáshoz hozzá nem járul.

83. A szatmárhegyi egyház lelkesze jelenti, hogy az *erdődi* fiókegyházban a ref. vallásu iskolaköteles tanulók száma a 30-at meghaladja ; ezek mindannyian a szatmári róm. kath. püspökség által fentartott népiskolákban r. kath. férfi és zárdái apáczáktól nyernek közismereti és vallásos oktatást s ezért őket egyházunkra nézve feltétlenül elveszetteknek kell tekintenünk. Annakokáért kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az erdődi iskolaköteles ref. gyermekek vallásos oktatásáról gondoskodni méltóztassék.

Komoly aggodalommal értesül egyházmegyei közgyűlésünk arról, hogy az erdődi fiókegyházban a ref. vallásu gyermekek vallásos oktatása ez idő szerint teljesen el van hanyagolva. Felhivja azért az E. T. VI. t.-cz. 17. §-a értelmében a fiókegyház presbyteriumát, hogy a ref. növendékeknek már a folyó iskolai évben leendő vallásos oktatásáról haladéktalanul gondoskodják s eljárásáról az esperesi hivatalnak október hó végeig jelentést tegyen ; az erdődi vallástanításnak pl. tanítói állás szervezésével a jövőben való ellátására nézve pedig a legközelebbi közgyűléshez részletes és indokolt tervezetet, illetőleg kérelmet terjeszsen be.

84. A *szatmárhegyi* egyház tanácsa a takarékmagtár alapszabályait megerősítés végett 2 példányban beterjeszti.

A beterjesztett alapszabály, amennyiben a törvényes követelményeknek mindenben megfelel, jóváhagyatik s annak egyik példánya jóváhagyási záradékkal ellátva az illetékes egyháztanácsnak visszaadatni, másik példánya pedig az egyházmegye levéltárába elhelyeztetni határoztatik.

85. A *nagypaládi* egyház 1907. aug. 25. tartott presbyteri és szept. 1. tartott közgyűléséből megerősítés végett újra beterjeszti a 25—1907. sz. egyházmegyei határozattal visszaadott kántortanítói díjlevelet.

Minthogy az egyház a most beterjesztett díjlevél szerkesztésénél nem tett eleget a vonatkozó egyházmegyei határozatban foglalt amaz utasításnak, hogy kántortanítója terménybeli fizetését suly szerint állapítsa meg s azt az egyház magtárából meghatározott időben szolgáltatassa ki ; avagy a tanítói fizetés terménybeli részét készpénzfizetéssel váltsa meg : közgyűlésünk a beterjesztett díjlevelet ezuttal sem erősíti meg, hanem szigoruan utasítja a nagypaládi egyháztanácsot a 25—1907. sz. egyházmegyei határozat értelmében való eljárásra.

86. Olvastatott a *krassói* egyház presbyteriumának kérelme, melynek kapcsán az első, kántororgonista-tanítói állásnak évi rendes javadalmáról készített díjlevelet 4 példányban s az arra vonatkozó s a díjlevelet jóváhagyó egyháztanácsi és közgyűlési határozatokat beterjeszti s jóváhagyatni kéri.

A bemutatott díjlevelet előnyös voltánál fogva közgyűlésünk jóváhagyja, megerősítés végett a főtiszt. és mélt. egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

87. Az 52—1907. sz. egyházmegyei határozattal kiküldött bizottság megbízásában eljárván, jelentése kapcsán beterjeszti az általa készített *tisztaberki* lelkészi díjlevelet, melyhez alapul az 1859-ben kelt díjlevelet vette s azon csak annyi módosítást tett, amennyit módosított azon a letelt hosszú idő alatt maga az egyház, vagyis a már említett díjlevelen kívül az új díjlevél megszerkesztésénél a gyakorlatot vette irányadónak.

Megállapította bizottság azt is, hogy a tisztaberki egyházban a lelkész járandóságának fizetése ma is urbéri telkek arányában gyakoroltatik, de ma a sok tulajdonváltozás miatt alig nyomozható ki az, hogy az egyes egyháztagok, akik az eredeti urbéri telkeknek különböző arányu tulajdonosai, mennyit tartoznak fizetni ingatlan birtokuk után, amely esetleg négy-öt vagy több urbéri teleknek is részét képezte az eredeti díjlevél készítése alkalmával.

Főgondját arra fordította bizottság, hogy a lelkészi jövedelem ne csonkíttassék. Az eként készített díjlevelet Szoboszlai Sándor főgondnok kivételével az egész egyháztanács elfogadván, bizottság kéri annak megerősítését.

Megállapította egyuttal a bizottság azt is, hogy azok az ingatlanok, amelyek a tisztaberki 31. sz. betétben A. III. alatt lelkészi javadalom címén vannak felvéve, a tisztaberki urbéri rendezés és tagosítás alkalmával nem az egyháznak, hanem a lelkésznek osztattak ki, tehát ez a birtok nem illethet mást, mint a lelkészt, annyival inkább, mert az egyház birtoka a tagosítási földkönyvben külön cím alatt megvan.

Közgyűlésünk elismeréssel fogadja a bizottság sok fáradsággal végzett munkáját s az előterjesztés utolsó pontjában foglaltakat megnyugvással veszi tudomásul; mindazáltal a bemutatott díjlevelet jóvá nem hagyhatja. Mert ez a régi nyomokon haladó díjlevél éppen nem biztosítja a lelkészi jövedelem épségben maradását, amennyiben az egész díjlevél az egyes hívek adózási képességére van alapítva, úgy, hogy mihelyt a jelenlegi egyháztagok birtokát képező ingat-

lan bármely kevés részben idegen kézre jut, a lelkészi jövedelem megfelelő arányban azonnal csökkenésnek van kitéve. Másfelől az új díjlevélből azt látja közgyűlésünk, hogy a terménybeli fizetés mellett kivetendő faváltság, szénaváltság, ígás és gyalog napszám-váltság tulságos teherrel nehezedik az egyházközség tagjaira. A díjlevél 9. pontjában foglalt ama kikötés pedig, hogy a lelkész által élvezett összes ingatlanok összes állami, vármegyei, községi adóit és összes vízérdekeltségi költségeit a lelkész lesz köteles fizetni, csupán a földszaporulatra vonatkozhatnak. A hívek aránytalan megterhelését, másfelől az adófizetésnek a lelkészre háritását nehézményezte a díjlevelet el nem fogadó főgondnok is.

Mindezeknél fogva közgyűlésünk az E. T. III. t.-cz. 11. §-a alapján a tisztaberki egyházba kiküldi Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat azzal, hogy az egyház részére módosított adókulcs-javaslatot s az egyénenként való adózástól függetlenített új lelkészi díjlevelet készítsenek s amennyiben a módosított adókulcs szerint való kivetés az egyház közszükségletét, ideértve a belhivatalnoki fizetéseket is, nem fedezné, a III. t.-cz. 13. §-ában feltüntetett adókulcs alkalmazása mellett kérje a tisztaberki egyház az őt megillető egyházi adó-segélyt; magától értetődően, hogy míg ez folyósíttatik, az adózás az eddigi alapon történik.

88. A *mikolai* egyház 1907. aug. 11. tartott presbyteri és szept. 8. tartott közgyűléséből megerősítés végett beterjeszti a belhivatalnokok fafizetésének megváltására vonatkozó ama határozatát, mely szerint tekintettel az általános drágaságra, úgy a lelkészt, mint a tanítót illető 5—5 öl fa értékét az eddigi 70—70 K helyett 100—100 K-ban állapítja meg.

Közgyűlésünk a mikolai belhivatalnoki fajárandóság értékének megállapítására vonatkozó határozatot helyesléssel veszi tudomául, a maga részéről öt évre jóváhagyja s az egyházkerületi közgyűléshez megerősítés végett fölterjeszti.

89. *Öry Tamás* lázárii lelkész orvosilag igazolt idegbetegségére hivatkozva, káplántartási engedélyt kér.

Közgyűlésünk az indokolt kérelmet teljesíti, *Öry Tamás*-nak a káplántartási engedélyt 3 évre megadja.

Jóváhagyás végett felterjesztetik az egyházkerületi közgyűléshez.

90. Az *apahegyi* leányegyház felügyelő lelkésze és gondnoka az előkönyörgő tanítói lak alaprajzát és költségvetését beterjeszti s jóváhagyás esetén a segélyegyleti kérvényéhez csatoltatni kéri.

Miután az építési tervezet és költségvetés előzetesen az építési felügyelő-bizottságnak ki nem adatott s amennyiben a vállalati összeg, 3652 K 90 f, tekintélyes összeget képvisel, mely esetben az építési bizottság véleménye nem nélkülözhető: tekintettel az ügy sürgősségére, úgy az alaprajz, mint a költségvetés az egyházmegyei építési bizottságnak átvizsgálás és véleményezés végett ezuttal rövid uton kiadatik és az esperes ur felhatalmaztatik, hogy kedvező véleményezés esetén a további lépések megtehetése végett, a kellő engedélyt megadhassa.

91. A *sárközujlaki* egyháztanács beterjeszti az egyház közönsége és lelkésze, Szabó Károly között létrejött azon egyességet, mely szerint lelkész az egyház közönségének építési szükségleteinek fedezésére 420 K 50 fillér kölcsönt bocsájt rendelkezésére oly feltétel alatt, hogy az egyház közönsége ezen kölcsönösszeget hitelező lelkésznek vagy törvényes utódainak kamat nélkül csak akkor fizesse vissza, ha és amikor az egyház a most fennálló egyéb adósságait már kifizette.

Miután a kölcsönt jóváhagyó egyházközgyűlési jegyzőkönyvi határozat csatolva nem lett, ezen hiány pótlása végett az iratok kérelmező egyház előljáróságának visszaadatnak.

92. Nagy Elek kispaládi lelkész az egyháztanácsnak azon határozata ellen, hogy a lelkész által haszonélvezett földön fennálló 2 drb vad körtefa nem a lelkész, hanem az egyház tulajdona legyen s hogy ezen 2 drb fát az egyház 20—30 forintban értékesíthesse és a befolyó összeget a lelkész tulajdona czim alatt a jelenlegi és jövőendőbeli lelkészek javára mint törzsvagyont kamatoztassa, felebbezést nyújt be.

Bár a felebbezés tárgya kizárólag az egyház belügye, de amennyiben felebbező felebbezését fentartaná, az összes iratok további eljárás, betárgyalás végett az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz áttétetnek.

93. *Kispeleske* egyháztanácsa az 1906. évi szept. 27-én tartott egyházmegyei közgyűlés 93. sz. határozata értelmében a templomépítés tervrajzát és költségvetését átdolgozva beterjeszti s kéri annak megerősítését.

Közgyűlés esperes urat felhatalmazza a beterjesztett tervrajz és költségvetés megerősítésére, valamint az építési engedély megadására.

94. Olvastatott a nagybányai reform. egyházmegye *segélyosztást* véleményező bizottságának 1907. szeptember hó 12-én Krassón tartott gyűlésében felvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak alantírottak.

I. Bizottsági elnök előterjeszti a beérkezett és a nt. esperesi hivatal által hozzá eljuttatott kérvényeket. E kérvények három csoportba soroztatnak, u. m. rendkívüli államsegélyt, reform. segélyegyleti és töke-segélyt kérő ivenk.

II. A rendkívüli államsegélyért folyamodik két lelkész és két tanító, u. m. Nagy Sándor rozsályi és Barkász Albert méhteleki lelkészek, továbbá Katona Zoltán méhteleki és Bagoly Albert görbedi tanítók.

1. Nagy Sándor lelkész családi súlyos körülményeire és a föld haszonélvezeténél elemi csapásra hivatkozva kéri a segélyt, amennyiben családjában előfordult hosszas betegség, férjes leányának elhalálozása s ennek folytán az elmaradt árva gyermekeknek gondja is reá nehezedett s mindezeket csekély fizetéséből kell fedeznie.

2. Barkász Albert lelkész ismeretes nehéz családi helyzetére s elemi csapásra hivatkozással kéri a segélyt.

3. Katona Zoltán tanító súlyos betegségére és elemi csapásokra hivatkozással kéri a segélyt.

4. Bagoly Albert tanító silány termésre hivatkozással kér segélyt. Mind a négy kérelmezőt segélyezésre ajánlja bizottság.

III. A reform. segélyegylettől segélyt kér tíz egyház és pedig: Nagykolcs, Pettyén, Sárközujlak, Józsefháza, Felsőfalu, Magosliget, Batiz, Patóháza, Apahegy, Szamoskóród.

A kérő ivenk átvizsgálása alkalmával arról győződött meg bizottság, hogy teljes szabályszerűséggel nem szerelik fel mind az egyházak kérvényöket. Többször hiányzik például a községi bizonyítvány s ennek következményeként aztán nincs feltüntetve az egyházi adónak százalékszerű kimutatása.

A nagykolcsi, patóházai, batizi és felsőfalui egyházakat bizottság első helyen ajánlja segélyezésre részint, mert ezen egyházak nagyobb építkezés, vagy ebből származó adósság nehéz bajaival küzdenek; részint, mert formailag is teljesen eleget tesznek az előírt szabályoknak, amennyiben kérvényeik a kívánt mellékletekkel együtt lettek beterjesztve.

A következőleg felsorolt egyházakat — amennyiben a nt. egyházmegyei közgyűlés eltekint a felszerelési hiányoktól — bizottság szintén ajánlja segélyezésre, mivel ezek nemcsak súlyos anyagi helyzetekkel küzdenek, de szinte kivétel nélkül vagy nagyobb építkezések előtt álla-

nak, vagy pedig építkezés és nagyobb javításokból származó adósságaik törlesztésére törekednek. Ezen egyházak a következők: Szamoskóród, Józsefháza, Pettyén, Sárközujlak, Apahegy. Ezek közül Józsefháza már tényleg templomot épít, Szamoskóród pedig iskola és templom építéshez fog a következő évben, valamint Apahegy is iskolát szándékozik építeni. Pettyén és Sárközujlak pedig éppen az építkezésből származó súlyos adósságát igyekeznék könnyíteni s kifejezetten az egyik 1000, a másik pedig 500 K segélyt kér. Bizonyára nagy szükségök van e segélyre, de úgy tudjuk, ily mérvű segélyt a reform. segélyegylet nem adhat.

Mindezen egyházak ajánltassanak segélyre, talán a felszerelésnél tapasztalt hiányok pótlása mellett, mivel ezeknél a községi bizonyítvány s egynémelyiknél a százalékszerű kimutatás hiányzik.

Megjegyzi mindenesetre bizottság, hogy említett hiányoktól egyházmegyei közgyűlésünk már nem egy ízben eltekintett s így talán most is eltekinthetne, de köteleességszerűleg felemlíti e hiányokat.

Azt is meg kell jegyeznie bizottságnak, hogy a sárközi egyház kissé sajátos hangon vezeti be kérvényét, amennyiben szinte fenyegetésnek látszik az a kitétele, hogy „utoljára“ kérvényez most, mert hát már két ízben nem vették ott fent figyelembe kérelmét. Mindenesetre legalább is szokatlan ez a hang.

A magosligeti egyházat segélyre nem ajánlhatja bizottság, mert kérvénye teljesen felszeretlen.

IV. Tőkesegélyért folyamodik nyolcz egyház, u. m. Józsefháza, Kispalád, Berend, Apahegy, Garbolcz, Nagykolcs, Szamoskóród, Patóháza.

Ezen egyházak részéről benyújtott kérvények hiányosak Józsefháza és Kispaládnál, amennyiben Józsefháza csak egyszerűen kérvényt nyújtott be melléklet nélkül, tehát jelentőlap hiányzik. Kispalád melléketeket csatolt, de a nyomtatott jelentőlap hiányzik, e helyett egy írásbeli kimutatást csatolt az egyház anyagi állapotának feltüntetésére. Ez nem pótolja a jelentőlapot.

Bizottság következő kérelmezőket ajánlja tőkesegélyre:

1. Szamoskóród iskolaépítésre 6000 K.
2. Nagykolcs templomépítésből származó adósság törlesztésére 8000 K.
3. Berend templomépítés céljaira 12000 K.
4. Apahegy iskolaépítésre 3000 K.
5. Garbolcz templom, iskola és lelkészlak építésre 3000 K segélyre ajánlja.

6. Józsefháza felszeretlen kérvényében 8000 koronát kér templom építésből származó adósságai törlesztésére, valamint Kispalád hiányosan felszerelt kérvényében 4000 koronát kér templom, iskola és lelkészlak építés költségeinek fedezésére.

A két utóbbi egyház tökesegélyszükséglete teljesen indokolt s ezért bizottság szintén óhajtja felvételni a tökesegélyben részesülők közé és javasolja, hogy a nt. egyházmegyei közgyűlés a hiányok pótlása után őket is vegye fel a segélyezendők közé.

V. A rozsályi egyház szintén betérjeszt egy közalapi segélyt kérő ívet, melyben közszükségei fedezésére 300 korona segélyt kér, de az ivről hiányzik a gondnoki és lelkési pecsét és külön indokoló kérvény sincs betérjesztve.

Ennek további elbírálását a nt. egyházmegyei közgyűlésre bizza bizottság.

VI. A szamoskőródi egyház közismert szegénységére hivatkozva a főtitzt. egyh. ker. közgyűléshez fordul azon kérelemmel, hogy a parókiális könyvtár 10 koronás évi díját az egyházkerület fedezze.

Kérelmező egyházat bizottságunk a nt. egyh. megyei közgyűlés pártfogásába ajánlja.

Kelt mint fent. *Balogh István* biz. elnök, *Sinka Lajos* biz. jegyző, *Ferenczy Imre*.

a) Bizottság javaslatához képest közgyűlésünk rendkívüli államsegélyre ajánlja Nagy Sándor rozsályi, Barkász Albert méhteleki lelkészeket, Katona Zoltán méhteleki és Bagoly Albert görbedi tanítókat betegségek, súlyos családi állapotuk és terméseikben szenvedett károsodásuk alapján.

b) A ref. segélyegylethez segélyezésre pártolólag terjeszti fel a nagykolcsi, patóházai, batizi, felsőfalui egyházakat, nemkülönben Szamoskóródot, Józsefházát, Pettyént, Sárközujlakot és Apahegyet.

c) Tökesegélyre ajánlja egyházmegyei közgyűlésünk *első sorban:*

1. Szamoskóródot iskolaépítés céljából 6000 koronára.
2. Nagykolcsot templomépítésből származó adósság törlesztésére 8000 koronára.
3. Berendet templomépítés céljára 12,000 koronára.
4. Apahegyet iskolaépítésre 3000 koronára.
5. Garbolczot templom, iskola és lelkészlak fedelezés céljából 3000 korona segélyre.

6. Józsefházát templomépítésből származó adósságai fedezésére 8000 koronára.

7. Patóházát építkezésekre 6000 koronára.

8. Tisztaberket építkezés céljából 6000 koronára. Építési költségvetése nincs.

9. Kispaleskét templomépítés céljából 6000 koronára.

Másodszorban ajánlja Kispaládot templom, iskola és és lelkészlak építési költségeinek fedezésére 4000 koronára. Építési költségvetése nincsen.

d) A rozsályi szegény kis egyházat, e felekezeti és nemzetiségi tekintetben is veszélyeztetett pontot rendes közalapi segélyre pártolólág terjeszti fel közgyűlésünk.

e) Szamoskóródnak a parókhialis könyvtárdij alul felmentést kérő folyamodványa áttétetik a többi e nemű kérvényekhez.

95. *Parókhialis* könyvtári illetéköket szegénységök vagy anyagi terhes körülményeik miatt nem fizethetvén, annak az egyházkerület által való pótlásáért kérelmeznek a következő egyházak, u. m. Batiz, Homok, Lázári, Méhtelek, Nagyhodos, Pettyén, Rozsály, Sárközujlak, Misztótfalu, Józsefháza, Kispaleske, Szamoskóród.

Közgyűlésünk mind a tizenkét egyház kérelmét pártoló ajánlattal teszi át az egyházkerületi könyvtári bizottság elnökehez (ez idő szerint Görömbei Péter esperes, Nagyálló).

96. Az egyházmegyei *könyvtár* használaton kívül álló anyagának kiselejtezésére kiküldött bizottság javasolja, miszerint könyvtárnok hatalmaztassék fel, hogy a hivatalos jegyzékbe fel nem is vett Kovács Lőrincz féle, legnagyobb részben idegen nyelvű művek jegyzékét sokszorosítván, e jegyzékek alapján a megjelölt műveket akár antiquár könyvkereskedőknél, akár nagyobb könyvtáraknál az egyházmegyei könyvtár javára értékesíthesse.

Bizottság javaslata tudomásul vétetik, határozati erőre emeltetik.

97. A *józsefházai* ref. egyház 1907 szept. 8. tartott presbyteri és ugyanakkor tartott közgyűlésében elhatározta, hogy a lelkészi lakon 1600—1800 koronába kerülő átalakítást eszközöl. A költséget egy évre kamatmentesen lelkész hajlandó előlegezni az egyháznak, mely annak egy év múlva leendő visszafizetéséről gondoskodik. Az átalakítási munkálatot a templomépítő vállalkozó szívességből, díjazás nélkül vezeti.

Közgyűlésünk a józsefházai egyháznak a lelkészi lak

átalakítására s ez átalakítás költségeinek fedezésére vonatkozó határozatát jóváhagyja azzal, hogy az átalakítási költség, melyet lelkész egy évre kamat nélkül előlegez, 1800 koronán túl nem terjedhet s egyház köteles az 1908 évi őszi közgyűléshez e kölcsönösszeg visszafizetéséről jelentést tenni. Hogy az átalakítás az egyház beterjesztett határozata értelmében hajtatik-e végre, erről az egyházlátogatóság annak idejében vegyen számot.

Megerősítés végett felterjesztetik az egyházkerületi közgyűlésre.

98. A *garbolczi* egyház beterjeszti a templom és lelkészlak tetőzetének terv- és költségvetését, kéri annak megerősítését.

Rendben találtatván, megerősítettetik.

99. A *patóházai* egyház azon kérelemmel járul egyházmegyei közgyűléshez, hogy tanítói lakja kijavításának, lelkészi telken építendő istálló, tengeri góré, kerítés készítésének költségvetését hagyja jóvá.

Rendben találtatván, jóváhagyatik.

100. Tavaszi közgyűlésünk 45. sz. g) pontja alatt nyert megbízatásukhoz képest Szabó József és Tóth Mór tanácsbírák jelentik, miszerint a *patóházai* ref. vallásu növendékek vallás- és énektanításának sikeresebbé tétele végett lelkészszel s a kántori teendőket, így az énektanítást is végző Bozsó István állami tanítóval oly megállapodásra jutottak, hogy Bozsó István hétfőn és szombaton d. e. 11 órától 12-ig fogja növendékeinknek a ref. énekeket rendszeresen tanítani; miután pedig e két óra eddigelé vallás-óra volt, azon esetben, ha e két óra elvonásával fentmaradó négy óra nem lenne elegendő a vallástanításra, lelkész szerdán (mint szünnapon) délelőtt fog a szükségnek megfelelő ideig vallást tanítani.

Küldöttség véleményezi: mondassék ki, hogy kántor az énekelni szokott énekeket ne csak tanítsa, hanem *meg* is tanítsa; a lelkész jelölje ki énektanítónak évenként a tanítandó énekeket s a tanításra ügyeljen is fel s hogyha elegendő nem lenne az énektanításra kijelölt óra, a vasárnap délelőtti templomozást megelőző időt is használja fel énektanító.

Küldöttség eljárását közgyűlésünk helyesléssel tudomásul veszi, Bozsó Istvánt mint énektanító kántort a tantervben kijelölt énekeknek az erre engedett órákon való lelkiismeretes megtanítására s ez idő elégtelensége esetén a vasárnap délelőtti istentiszteletet megelőző idő felhasználására elkötelezi;

lelkésztől pedig elvárja, hogy az énektanítót munkájában jóakarattal támogassa és ellenőrizze.

101. Esperes ur megköszöni a közgyűlés tagjainak szives érdeklődését

a közgyűlést bezárja.

Közigazgatási bírósági ülés.

102. Szabó Bertalan mikolai lelkész kérelme ügyében bíróság következőleg alakult meg:

Elnökök: Széll György esperes, Helmeczy József egyházmegyei gondnok.

Bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos.

Előadó és jegyző: Soltész Elemér.

Szabó Bertalan mikolai lelkész azzal a kérelemmel fordul a közigazgatási bírósághoz, hogy a közte és elődje között fenforgott beruházási és földhasználati osztozkodási ügyet befejező 53—1905. sz. egyházmegyei közig. bírósági ítélet pótlásául mondja ki a közig. bíróság, miszerint „a kenderföldön akkor (1905. év) gabona teremvén, azzal, hogy a kenderföld haszna jelenlegi lelkészt illeti, eldöntetett a kenderföldön termett gabona tulajdonjoga is olyformán, hogy annak is a jelenlegi lelkész a tulajdonosa.”

Kéri pedig e pótlást azért, mert a vonatkozó ítélet egyes részei és éppen a kenderföldön amaz időben termett gabona tulajdonjogának kérdése is világi hatóságok, utóbb a kir. törvényszék előtt szerepelvén, ez utóbbi olyast említ, mintha az egyhm. közig. bíróság a kenderföldön termett gabona fölött nem döntött volna.

Ez ügyben a nagybányai egyházmegye közigazgatási bírósága 1907. szept. 13. Színérváralján tartott ülésében a következő

végzést hozta:

Minthogy az 53—1905. sz. közig. bírósági ítélet szerint a mikolai lelkészi belsőséget képező kenderes használata, tehát az azon levő függő termés is, Szabó Bertalan jelenlegi lelkészt illeti meg, ez okból a kérelem elutasítatik.

Indokok:

Az 53—1905. sz. ítélet indokolása szerint „a belsőséget képező kenderes” használata Szabó Bertalan lelkész javadalmaként állapított

meg s így önként következik, hogy a kenderföldön levő függő termés is Szabó Bertalant illeti.

Az ítélet rendelkező részében felesleges volt intézkedni a kenderföld használata felett, mert csak a kölcsönös, készpénzben fölszámolt és megállapított követelések lehettek a marasztaló birói ítélet tárgyai.

A kérdés ítélettel el lévén döntve, a hozott ítélet kiegészítésére szükség nem volt, azért a kérelmet el kellett utasítani.

103. Szentgyörgyi Zsigmond *homoki* lelkész panaszára a homoki ref. egyház uj és ó temetőjének használata tárgyában folyamatba tett ügyben bíróság következőleg alakult:

Elnökség: Széll György esperes, Helmeczy József egyházmegyei gondnok.

Szavazó bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Nagy Elek, Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán és Szilágyi Tihamér.

Előadó: dr. Dezső Kálmán.

Jegyző: Magoss Ferencz.

Felek idézve voltak. Szentgyörgyi Zsigmond személyesen megjelent, a homoki egyház képviseletében Tóth Miklós tanító van jelen.

Előadó az ügyet részletesen megismertetvén, felek meghallgatása után a nagybányai egyházmegye közigazgatási bírósága Szentgyörgyi Zsigmond homoki lelkész panaszára a homoki ref. egyház uj és ó temetőjének használata tárgyában folyamatba tett ügyben következő

ítéletet hozta:

Egyházmegye közig. bírósága a panaszos kérelmének részben helyt ad s kimondja, hogy a Gödény Imre és neje Boros Juliánna által a homoki ref. egyház részére temető helyül használatra adott terület haszonélvezete a homoki ref. egyház mindenkori lelkészét illeti, a területet szegélyező akácza ültetvény használata azonban a mindenkori földtulajdonost illeti meg.

A panaszost kérelmének az ó temetőben és a lelkész részére kiadott kaszálóban levő fák használati jogára vonatkozó részével bíróság elutasítja.

Végül kimondja, hogy ez az ítélet az uj temető használata felett rendelkező részében a felebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.

Indokok:

A csatolt iratok alapján az a tényállás állapítható meg, hogy Gödény Imre és neje Boros Juliánna temetőhelyül csak használatra engedtek át ingatlan birtokukból egy kis területet a homoki ref. egyháznak.

E területet a homoki ref. egyház mindenkori lelkésze használta;

mint lelkészi javadalom a lelkészi díjlevélbe ez ingatlan haszna föl van véve.

Az ingatlant szegélyező akácültetvény felett a tulajdonosok rendelkeztek, amit igazol az a nem vitás tény, hogy az ültetvény fáit az egyház kérelmére később templom, czinterem kerítés készítése végett a tulajdonosok az egyháznak ajándékozták.

A tulajdonjog megilleti így Gödény Sándort, mint Gödény Imre és neje jogutódját, mivel az ingatlan tulajdonjoggal az egyháznak ajándékozva nem lett; mint tulajdonost megilleti Gödény Sándort az akácültetvény haszna is, mivel az ültetvény által elfoglalt terület, mint temetkezés céljára alkalmatlan, használatul nem lett átengedve a homoki egyháznak.

Az ingatlan egyéb részének használata megilleti a homoki ref. egyház mindenkori lelkészét, mivel ez részére díjlevélben biztosítva van s e jogát a tulajdonos kifejezetten elismerte.

Az ő temetőben és a kaszálóban levő fák tulajdonjoga felett ítéttel rendelkezni szükségtelen, mert ezen fák minden kétséget kizárólag a lelkészt illetik s a lelkész ezen jogát senki kétségbe nem vonta.

Költség nem számíttatván, intézkedés szüksége föl nem merült.

Ítélet felek előtt kihirdettetvén, Szentgyörgyi Zsigmond belenyugvását jelentette ki, ellenben Tóth Miklós azt jelentette be, hogy ő e tárgyban a képvisellel megbízva nincs.

*

E tárgyalás és ítélet után a jelenlevő Gödény Sándor ur bíróság és számos hallgatók előtt azon nyilatkozatot tette, miszerint az új temetőt örökre az egyház birtokában hagyja, abban az egyházat soha nem háborgatja.

E kijelentést a bíróság örömmel vette tudomásul, egyházmegyei gondnok ur azt az egyházmegye nevében megköszönte.

104. Sziky Ádám sárközi ref. lelkész panaszára folyamatba tett beruházási ügyben bíróság következőleg alakult meg:

Elnökség: Széll György esperes, Helmeczy József egyházmegyei gondnok.

Szavazó bírák: Balogh István, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán, Szilágyi Tihamér.

Előadó és jegyző: Torday Imre.

Felek idézve voltak, Sziky Ádám jelen van.

Előadó az ügyet részletesen ismertetvén, előterjeszti, miszerint néh. Gaál Péter sárközi lelkész által ültetett gyümölcsfák értékét özvegye javára, a lelkészutóddal, Körössy Ferenczcel szemben 82 K 40 fillér-

ben állapította meg 51—1904 sz. ítélettel egyházmegyei közigazgatási bíróság s miután Körössy Ferencz, mielőtt e beruházási összeget kifizette volna, hivatalától birói ítélettel elmozdított, a megítélt becsősszeg 58—1906 sz. egyhm. közig. bírósági ítélettel az utána következő lelkészre is kötelező erejűnek mondatott ki. A következő lelkész, Sziky Ádám, a megítélt 82 korona 40 fillér beruházási összeget tulajmagasnak találta, ezért esperesi hivatal útján új becslést kért. A szabályszerűen megalakított bizottság ezuttal a szóban forgó ültetvényeket 96 korona 20 fillérre értékelte. Sziky Ádám ebbe se nyugodván bele, felebbezéssel él a felbecslés ellen.

Panaszos szólásra hívatván fel, fentartja panaszát, kéri a becsősszeg leszállítását azon oknál fogva, mert ő nem egyenesen Gaál Péter után, hanem Körössy Ferencz után jött Sárközre lelkésznek; e két év alatt a szárazság miatt a fák elsatnyultak, kiszáradtak, e szerint értékekben megcsökkentek s így a bizottság értékelése meg nem állhat.

A tárgy kimerítettén, közigazgatási bíróság a Sziky Ádám panaszára indított beruházási ügyben 1907 szept. 13-án Szinérváralján zárt ülésben következő

ítéletet hozta:

Sziky Ádám felebbezését elutasítja, kötelezi őt az özvegy Gaál Péterné javára már biróilag megítélt 82 korona 40 fillér becsősszegnek ez ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt leendő megfizetésére.

Indokok:

El kellett utasítani Sziky Ádám felebbezését, mert a beruházási összeg ügyében hozott ítélet az ő hivatalba lépése idején jogerős, a megítélt összeg esedékes volt. 82 korona 40 fillérben kellett a beruházási összeget megállapítani, mert a Gaál Péterné eltávoztakor ennyire értékelte azt az akkor kiküldött bizottság megállapodásához képest, közig. bíróság. Sziky Ádámmal szemben kellett a követelést megállapítani, mert ha a közvetlen következett, de időközben a sárközi lelkészi állásról elmozdított Körössy Ferencz javára ítélte volna meg a beruházási összeget bíróság, Körössy jogtalan haszonhoz jutott volna, ellenben Gaál Péterné jogos követelésétől elűtetett volna; de Sziky Ádámmal szemben kellett azt megítélni azért is, mert tényleg ő van haszonélvezetében a Gaál Péter által ültetett gyümölcsfáknak.

Költség fel nem számíttatván, intézkedés szüksége fel nem merült.

Ítélet kihirdettetvén, Sziky Ádám felebbezést jelentett be, aminek beruházási szabályzatunk szerint helye nincs.

Függelék.

A 71, 72, 75—78, 81, 82, 94, 96, 98—101, 103. számokat jegyzette Magoss Ferencz.

A 84, 86, 90—93, 104. számokat Torday Imre.

A 66—70, 73, 74, 79, 80, 83, 85, 87—89, 95, 97, 102. számokat Soltész Elemér.

Hitelesítettett azzal, hogy az aljegyzői állásra két ízben beadott szavazatok a bizottság által megsemmisítették.

Nagykolcs, 1907. szept. 29.

Magoss Ferencz,
egyh. főjegyző.

Soltész Elemér,
egyh. aljegyző.

Széll György,
Szabó József,
Tóth Mór,
Sátor Dávid.

Betűsoros tárgymutató.

- Aljegyzővé (világi) dr. Helmeczy Pál választatik. 70.
Apahegyi leányegyház tanítói lakának tervrajza és költségvetése megerősítéséről intézkedés. 90.
Debreczeni egyházmegye szózata a társegyházmegyékhez az egyházi tisztviselők egyházi adózása tárgyában. 78.
Egyházi törvények életbeléptetése tárgyában kelt utasítás. 77.
Erdődi fiókegyházban a vallásoktatás iránt presbyterium intézkedjék. 83.
Esperesi jelentés. 71.
Garbolczi templom és paplak fedelezésének terve jóváhagyatik. 98.
Gyűlés megnyitása. 66.
Gyűlési tagok számbavétele. 67.
Gyűlés berekesztése. 101.
Hegedüs Sándorné válasza egyházmegyénk részvétirátára. 74.
Homoki temető fájának haszna kit illet? 103.
Időszaki változásokról szóló esperesi jelentés. 72.
Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság. 68.
Józsefházai lelkészi lak átalakítása. 97.
Kispeleskei templom-tervrajz és költségvetés megerősítése felől intézkedés. 93.
Könyvtár (egyházmegyei) használaton kívül álló könyvei eladhatók. 96.
Krassói kántortanítói díjlevél jóváhagyásra felterjesztetik. 86.
Lelkészi tanácsbíróra szavazás rendeltetik. 76.
Mikolai faváltság. 88.
Nagy Elek kispaládi lelkész felebbezése két körtefa tárgyában. 92.
Nagypaládi kántortanítói díjlevél visszaadatik. 85.
Nagypaládi templomépítési kérvény. 81.
Öry Tamás lelkésznek káplántartás engedélyezése. 89.
Parókhíalis könyvtár-díj alul tizenkét egyház fölmentést kér. 95.
Patóházai építkezési terv jóváhagyatik. 99.
Patóházán az énektanítás ügye elintéztetett. 100.
Sárközüjlaki kölcsön ügy. 91.

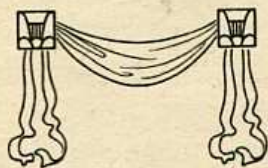
- Segélykérvények. 94.
Soltész János tanácsbírói tisztéről lemond. 75.
Szabó Bertalan mikolai lelkész kérelme a közig. bírósághoz. 102.
Szatmárhegyi egyház elszakadásra engedélyt nem nyer. 82.
Szatmárhegyi takarékmagtár alapszabályai megerősítettnek. 84.
Sziky Ádám felebbezése beruházási ügyben. 104.
Tanítók eskütétele. 73.
Tárgysorozat megállapítása. 69.
Tisztaberki küldöttség jelentése lelkészi díjlevél ügyében. 87.
Tóth Dániel lelkész egyházmegyei tisztségeiről lemondond. 79.
Uszkai lelkész és tanító panasza áttétetik a közig. bírósághoz. 80.
-

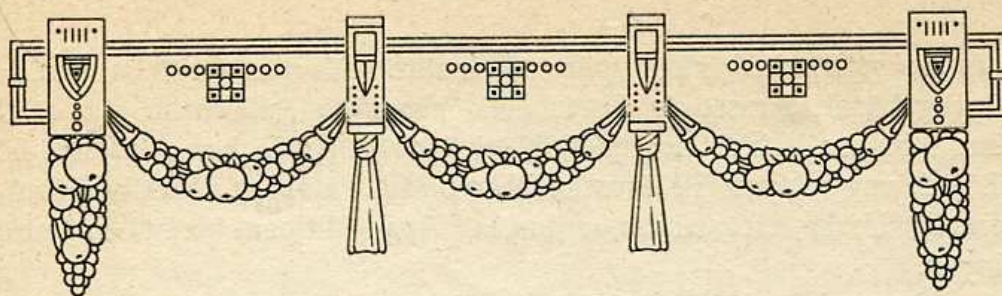
ESPERESI JELENTÉS

A NAGYBÁNYAI REFORMÁLT EGYHÁZMEGYE

1906. ÉVI

VALLÁS-ERKÖLCSI S ANYAGI ÁLLAPOTÁRÓL

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján összeállított esperesi jelentésemet van szerencsém az alábbiakban betérjeszteni.

Az egyházak látogatását 3 irányban végeztük. Én magam egyházmegyei gondnok úrral (3 egyház), Kálmán Sándor, majd Nagy Lajos kíséretében 14 egyházban; Sátor Dávid tanácsbíró Soltész Elemérrel másik irányban szintén 14 egyházban; Nagy Elek tanácsbíró és Magoss Ferencz főjegyző a harmadik irányban, a többi 14 egyházban.

Az összeállított adatok e következők:

I. Vallásos erkölcsi élet.

A *templomlátogatás* 42 anyaegyház közül 39-ben buzgó, 3-ban kellő. Vasárnap délelőtt mindenütt egyházi beszéddel kapcsolatos az istentisztelet. Délután: bibliamagyarázat 15, kátémagyarázat 4, felváltva 19, részben könyörgés 2 (Udvari, Józsefháza), csupán könyörgés 2 egyházban (Rozsály, Aranyosmedgyes). Hétköznap reggel: mindennap 21 egyházban van istentisztelet; hetente 5-ször 1, 4-szer 1, 3-szor 15, 2-szer 1, egyszer sem 3 egyházban (Rozsály, Aranyosmedgyes, Kispalád. Délután: mindennap 1, 3-szor hetente 1, 2-szer 1, 1-szer 39 egyházban. Bűnbánati héten rendszeren minden egyházban délelőtt, délután istentisztelet.

6 leányegyházunkban az istentisztelet látogatottsága buzgóságra valló. 5-ben vasárnap d. e. egyházi beszéd, a 6-ikban, Erdőszádán, évenként 4-szer van istentisztelet urvacsora-osztással kapcsolatban. Vasárnap d. u. 2 leányegyházban (Görbed, Pálfalva) egyh. beszéd; Apahegyen bibliamagyarázat; Berenden, Apátiban könyörgés, biblia-olvasás. Hétköznap reggel hetente 4-szer 1, 3-szor 3, 2-szer 1; hétköznap d. u. pedig mind az 5 leányegyházban 1-szer.

A *konfirmáció* most már mindenütt Áldozócsüdtörökön van. A leányegyházak, Krassó és Tisztaberek kivételével előkészítő rája a lel-kész. Konfirmáltak az ismétlőkötelesek 33 egyházban, 12 évet be-töltöttek vagy éppen 12 évesek: Nagypalád, Patóháza, Rozsály, Sárköz, Berend, Uszka, Józsefháza, Adorján, Apa, Hiripen s részben Felső-bányán.

Úrvacsorával élők száma 24—26 ezer. Betegeknél kiszolgáltat-tatik az úrvacsora 21, csak úrvacsoraosztás idején 21 egyházban.

Felekezetenküliek, szektáriusok nincsenek. Az esketést mellőzte (Homok) 1 pár.

Szegényekről gondoskodás egyházi úton — Nagybánya kivéte-lével — nincs. Itt is arra szorított, hogy a szegényházban 2 nőnek lakást, egy szekér fát és egy szegény betegnek 20 koronát adott.

Tandij nincs 5 helyen (Váralja, Pálfalva, Ombod, Krassó, Apa-hegy). Tandij elengedésben részesült mintegy 100 gyermek, Felsőbányán pedig 100 koronáig terjedőleg. Könyv, ruhasegély: 400 K, négy-öt egy-házban.

II. Adakozás és hagyomány.

Amacz. Katona Ferencz volt szatmári lakos 200 K hagyatéka. Gulya István 105 kg. súlyú vaskoronás harangot ajándékozott 399 K 90 f értékben.

Adorján. Az Ur asztalára kenyeret adtak: Daróczi Ambrusné, Demeter Istvánné, Szilágyi Elekné, Angi Józsefné, Tóth Lajosné, Tóth Gáspárné. Bort adtak: Hudácska Elekné, Tóth Lajos és Tóth Gáspár 1—1 ízben. Daróczi Ambrusné az Ur asztalára egy kendőt adott 1 K értékben. Ifj. Bocskor József 10 K adott, Amerikába vándorolt honfi-társaink pedig 205 K küldtek.

Apa. Az Ur asztalát kenyérrel Kánya Lajos, borral Szentiványi Gyula látta el. Nagy Gyula Bocskay-alapra 5 K adott.

Apahegy. Az Ur asztalára kenyeret özv. Czompa Józsefné, bort Székely Gábor gondnok, továbbá Bartha Imre földbirtokos 60 K értékű boros kannát adott.

Aranyosmedgyes. Orgona-alapra ajándékoztak: Böszörményi Zsig-mond 100 K, Nagy Imre 50 K, Tóth Mór 12 K, Nagy József 2 K. Egyházi folyó szükségekre 100 K. Perselypénz 13 K 88 f. Kenyeret és bort az Ur asztalára Böszörményi Zsigmond adott.

Avasujváros. Koncz Imréné 2 K, Ferenczy Zoltán 9 K, Csetnek

Ferencz 4 K, Bökönyi Miklós 5 K, Dudás Pál 10 K, Cseh Pál 10 K, Cseh György 10 K, Bak Lajos 10 K, Cseh István 10 K, Pajzos Sándor 10 K, Bartos Elek 10 K, Halász Pál 10 K, Kölcsey Pál 10 K. Báljövedelem: 195 K 93 f.

Avasvámfalu. A hivek közül többen ellátták az Ur asztalát kenyérrel; Dohi János, Dohi Gábor köszegremetei lakosok és Székely Gábor apahegyi lakos 1—1 izben borral látták el.

Batiz. Néh. Osváth Pál emlékestéjén egybegyűlt rokonság a toronyalapra konferált 17 K 12 f, Sepsy Endre földbirtokos a toronyalapra 20 K, Kovásznay Zsigmond földbirtokos szintén toronyalapra 3 K, Pap János az iskolának 24 K, ugyanő toronyalapra 39 K 50 f, mit Fényes Péter 50 f-rel 40 K-ra egészített ki. Kovács Ábrahám toronyalapra adott 20 K, Fényes Péter gondnok gyűlési utiköltségét 6 K. Templomi perselyben begyűlt 24 K 68 f. Osváth Géza tanító lakodalman néhány szatmári vendég a toronyalapra konferált 6 K 20 f. Az Ur asztalát egész éven át kenyérrel Fényes Elekné szül. Hajnal Irma, borral Fényes Péterné szül. Sepsy Ilona látták el. Kovásznay Zsigmond az iskola részére beszerezte Bocskay István emlékképét 4 K értékben. Az iskolaépítésnél épületfára adakoztak: Fényes Péter 17 K 50 f. Osváth Elek 17 K 50 f, Osváth Géza 330 K, Kiss Kálmán 3 K. A készpénzben tett adakozások összege 531 K.

Egri. Az énekkar báljövedelemből husvétkor 54 K, karácsonkor 32 K adott; az 1906 őszén bevonuló ujonczok 30 K adtak szintén báljövédelmet. Volh Salamon iskolás gyermekeknek vizsgai jutalmul 2 K, Weisz Lipót ugyane célra 3 K ajándékozott. Magoss Menyhértné szül. Soltész Ida egy urasztali terítő abroszt 50 K értékben, templomépítési alapra Magoss Lajos 200 K, egyesek 200 K fizettek be.

Garbolcz. Az Ur asztalát Várady Menyhért gondnok kenyérrel látta el.

Felsőbánya. Dr. Szmik Gyula nagyági kincstári főorvos 20 K, néh. Asztay József budapesti számtanácsos végrendeletileg 2000 K hagyományozott.

Hirip. Perselypénz 27 K 36 f. Báljövedelem 35 K.

Homok. Egy homoki születésű egrii lakos, Magoss Lajosné szül. Kanizsay Juliánna az iskola építésére 150 koronát ajándékozott. Néh. Gödény Imréné és Gödény Sándorné kenyeret, berenczei Kovács Jenőné pedig bort ajándékozott az Ur asztalára.

Kishodos. Az Ur asztalát az 1906 évben 5 izben kenyérrel ifj. R. Bak János gondnok és neje Kiss Ida, egy izben Bak M. Mihály és neje Krakkó Eszter látták el. Bort az egyház adott.

Kispeleske. Lelkész kezdeményezése folytán a hívek kis harang újra öntésére 430 K ajánlatot tettek s részben fizettek be, ami takarékpénztárba tétetett. Az Ur asztalát kenyérrel a hívek, borral egy ízben Molnár Ambrus látta el.

Kiskolcs. Marján Istvánné Botos Eszter a szószék feletti koronára egy zöld színű plüs anyagból készült s körül arany rojttal szegélyezett diszt adományozott 31 K 60 f értékben. Nagy Lőrincz és felesége Nagy Zsuzsánna az Ur asztalát kenyérrel és borral egész éven át elláták. Karácsoni kántálás 56 K 73 f. Boros György 5 K, Nagy Gábor 2 K 12 f adományozott.

Kispalád. Az Ur asztalát kenyérrel a lelkész, presbyterek és esetleg az egyháztagek közül jelentkezők látják el.

Kőszegremete. Fekete József rózsapallagi lakos adományozott az egyháznak 10 K.

Krassó. Toronyóra ajánlatokból befizettetett 149 K. Mayer-alap kamatja 48 K. Iskolai jutalomdíjakra 56 K. Perselypénz 30 K 37 f. Főösszeg 283 K 37 f.

Lázári. Orgona-alapra adakoztak: Varga József Amerikából 10 K, ugyanonnan Veres Lilla 10 K, özv. Veres Zsigmondné 1 K, Gombos András 1 K. Az Ur asztalára kenyeret és bort adtak: Nagy Béláné, Kanizsay Jenőné, Öry Tamásné, Nagy Elek, Csüry Elekné, Fazekas Károlyné 1—1 ízben.

Misztótfalu. Urvacsorához kenyeret özv. Bartha Józsefné, bort pedig Szilvász Imre adott egész éven át. Az egyházfentartási alapra a tartott bál jövedelme.

Mikola. Az Ur asztalát ellátta egész éven át borral Kölcsey Antal, kenyérrel özv. Galgóczy Jenőné (mintegy 57 K 60 f). Iskolához térképet ajándékozott Szabó Bertalan lelkész 20 K értékben. Templom alapra bált rendezett 5 ifju (27 K 80 f). Ur asztalára terítőt ajándékozott Deme Juliánna (10 K). Lelkészlakon csatornát csináltatott Szabó Bertalan lelkész (72 K). Lelkeszi lakon cserépkályhát állíttatott Szabó B. lelkész (70 K). Perselypénz 86 K 74 f. Perselypénz templomavatás-kor 47 K 52 f. Ezek összege 397 K 66 f. Ez év nagy áldozatkészségről tanuskodó, buzgósággal teljes munka éve egyházi életünk mezején, melynek eredménye gyanánt tekinthető a 70 év óta vakolatlan templom kiépítése s a toronytető ujítása. E célra hívek önként adakoztak 4440 K 60 f. Egész évi adakozások összege tehát 4838 K 26 f.

Méhtelek. Urvacsorához kenyeret adtak a hívek felváltva. 1000 K államsegélyt adományozott az egyházmegyei közgyűlés iskolabővítésre.

Báljövedelem 208 K 78 f. Aratási munkával keresték meg a hívek a belhivatalnoki failletőséget és az évi közalapi járulékot. Barkász Vilma és Etelka 2 drb szekrénytakarót sorsoltak ki a harangalap javára (29 K). Király Antal és társai harangalapra gyűjtöttek 15 K 28 f.

Nagybánya. Kegyes adományok összege az 1906 évben 2567 K, ebből Bartók József ny. harangozó alapítványa 2000 K; néh. Molnár Andrásné hagyománya 200 K; perselypénz 257 K 20 f, a többi egyesek kisebb adománya. A debreczeni egyetem javára az egyház 4000 K alapítványt tett, melyhez az egyháztagek és a város közönsége 2426 K 20 f irtak alá, a többit az egyház pénztára adja. Az alapítvány 10 év alatt 400 K részletekben fizettetik be; az 1906 évről beküldetett a kollégium pénztárába 400 K.

Nagyhodos. Juhász Péter adománya 4 K, László Károly 3 K, Bartha József 10 K. Egyháztagek aratási keresménye 63 K 86 f. Kócsi Péter lelkész adott 1 mm. vetőmag búzát és 10 K. Nagyhodos község adott 60 K, perselypénz 13 K 46 f. Főösszeg 117 K 32 f.

Nagypalád. Horvát József 10 K adományozott; Hadady Lajos, Bornemissza Antal, Sipos Károly lelkész 8—8 liter bort urvacsora osztáskor; kenyeret az egyháztagek adják.

Nagykolcs. Az Ur asztalát kenyérrel a hívek látták el.

Ombod. Az Ur asztalát kenyérrel a hívek, borral N. Székely Mihály közs. biró látja el évek óta.

Pálfalva. Az Ur asztalát kenyérrel Béres Istvánné, borral Fodor Károly gazdatiszt látja el mindenkor. De Gerando Attiláné a tanító fizetéséhez személyhez kötött 100 koronával járul.

Patóháza. Az Ur asztalára kenyeret Tóth Mór, bort Bartók Károly lelkész. Kánya Zsigmond a papi székre egy terítőt adott 20 K értékben. Pap Gyula Amerikából 2 K, Nagy Gusztáv és Klára 2 K, karácsoni kántálás eredménye 2 mm. 70 kg. málé és 6 K 30 f. Báli jövedelem 71 K 90 f. Búte Józsefné az orgonára 4 K.

Pettyén. Néh. özv. Márton Bálintné 400 K hagyományozott az egyháznak; ellenében az ő és férje sirját gondoztatni tartozik az egyház. Az Ur asztalát kenyérrel és borral állandóan Böszörményi Sándor főgondnok látja el. Helmeczy József harang-alapra 10 K adott. Perselypénz 80 K 75 f.

Rozsály. Isaák Elemér Bocskay emlékére 2 K. Madarassy László lelkész választásakor napi díját (10 K) az egyháznak adta. Özv. Biró Gedeonné az Ur asztalát egész éven át kenyérrel látta el. Értéke 10 K.

Sárköz. Özv. Kurpé Józsefné szül. Barta Zsuzsánna új kenyér-

osztáskor kenyeret adott. Székely Istvánné új borkor kenyeret adott. Kovács János 10 K adott az egyház javára. Amerikában élő hittestvéreink a templomra 819 K adakoztak.

Sárkőzujlak. Péchy István az Úr asztalát egész éven át ellátta kenyérrel és borral.

Szamoskőröd. Az Úr asztalát kenyérrel és borral ellátták: Révész Sándor és neje, Révész Józsefné, Vajda Károly és neje, Sebestyén Endre és neje, Sebestyén Ferencz és neje, Nógrádi Józsefné.

Szatmárhegy. Az Úr asztalát kenyérrel és borral a hivek látják el.

Szárazberek. Az Úr asztalát kenyérrel egyes egyháztagek látták el. Báljövdelem torony-alapra 123 K 82 f.

Szinérváralja. Énekkar 74 K 82 f. Thury Sándorné 6 K, Makray Gergelyné 2 K. Szabó Ferencz 2 K. Báljövdelem 155 K 20 f. Perselypénz 126 K 76 f. Szegény gyermekek tandíjmentességi céljára többen 51 K 70 f. Úrasztalát kenyérrel egész éven át Sólyom Zsigmond, borral Ujfalussy Miklós látta el. Özv. Lugossy Sámuelné szül. Gyarmathy Mária hagyománya 200 K. Szilágyi Tihamér templomi közhasználatra 12 db Énekes könyvet adott 15 K értékben.

Kakszentmárton. Báljövdelem toronytető-alapra 103 K. Báró Vécsey László 50 K, Helmeczy József 10 K. Bál jövedelme 89 K 62 f. Az Úr asztalára bort Téglásy Sándor adott; magtár tőkét önkéntes ajánlat útján tettek.

Tisztaberek. Özv. Szarka Zsigmondné szül. Imre Amália 4 ízben kenyérrel, Szoboszlay Sándor és neje Kecskés Katalin 1 ízben kenyérrel és borral, Szabó István és neje Rápolti Johanna 1 ízben kenyérrel látta el az Úr asztalát.

Udvari. Az Úr asztalát kenyérrel Papp Gyula, borral Szeőke Barnabás főgondnok látja el állandóan. Szmercsák Józsefné szül. Nagy Erzsébet az Úr asztalára 18 K értékben egy diszes terítőt adott.

Berend. Göbl Gyula h. jegyző az egyháznak 160 K adott.

Józsefháza. Báljövdelem 124 K 30 f. Sinf Balázs és Ferenczi Mihály 2—2 K adtak.

III. Az egyházak külélete.

Presbyterek száma anya- és leányegyházainkban 403.

A presbyteri gyűlések jegyzőkönyvét vezeti 42 helyen tanító, 4 helyen lelkész, 2 helyen választott világi egyén.

Anyakönyvek (Nagypalád kivételével) jó állapotban vannak min-

denült. Lelkészi napló, körleveles jegyzőkönyv és postakönyv szintén. *Levéltár* nincs: Kőszegremete, Magosliget, Sárköz. Rendezve nincs: Józsefházán, Méhtelegen.

Ingatlanok minden egyházban telekkönyvezvék; kivétel Aranyosmedgyesen a csendőrlaktanya és Kispaládön egy puszta telek.

A *számadás* megvizsgáltatott ugyan mindenütt, de Nagypalád, Tiszaberek, Vámfalu, Józsefháza pótlásra utaltattak s ezek ügye még függőben.

Any- és leányegyházainkban a) bevétel: 213,009 K, b) kiadás: 151,523 K, c) maradvány: 62,256 K, d) hiány: 870 K, e) alapítvány: 95,309 K, f) adósság: 91,106 K, g) alapítványi tőketartozás: 18,370 K. Lelkész, tanító nincsenek kifizetve 5 egyházban (Nagypalád, Rozsály, Uszka, Kispalád, Magosliget). Egyházi adóhátralék: 6928 K. Adókulcs: állami adó %-a 2, tiszta párbér 1 egyházban; a többiben birtokaránylagos kisebb-nagyobb mérvben az adózás; Erdőszádán: önkéntes; az adókulcs szerinti adózás 19 helyütt nem fedezi a szükségletet.

Templom 26 egyházban jó, 9-ben javítandó (Pettyén, Sárköz, Szárazberek, Tisztaberek, Adorján, Garbolcz, Homok, Kishodos, Magosliget); 3-ban rossz (Nagypalád, Szamoskóród, Dobrácsapáti); 3-ban építés alatt; 1-ben javítás alatt.

Lelkészi lak javítandó: Nagykolcs, Józsefháza, Rozsály, Garbolcz és Homok; rossz: Tisztaberek, Magosliget, Kispalád.

Iskola és tanítói lak javítandó: Szinérváralja; építendő: Szamoskóród, Tisztaberek, Berend, Uszka, Garbolcz, Homok, Mikola.

Egyházaink épületei a Fonciere pesti biztosító intézetnél vannak (kivétele: Szatmárhegy) biztosítva 445,769 K értékben 1705 K évi díjjal.

A *temető* (Rozsály és Pálfalva kivételével) egyházi, árkölt, fásított, néhol kerített.

Új építkezés történt:

Adorján. Egy ürszék s egy sertésól a lelkeszi lakon 200 K értékben.

Aranyosmedgyes. Lelkeszi lakon melléképület 1000 K.

Görbed. Tanítói lakáson kerítés 180 K.

Batiz. Tanítói lakás toldatott s melléképület emeltetett 4008 K.

Garbolcz. Sütőház 609 K.

Felsőbánya. A leányiskola bővítése 1700 K.

Homok. Egy ürszék s ajtó 86 K.

Kishodos. Új építkezés 50 K.

Kőszegremete. Lelkeszi lak 1956 K.

Magosliget. Istálló lelkeszi lakon 950 K.

Mikola. Templom-torony alakítás 10,644 K.

Méhtelek. Iskolabővítés 1429 K.

Nagypalád. Tanítói lakás javítás 290 K.

Ombod. Templom fedelezés 1536 K.

Pettyén. Lelkeszi lak, krumpli verem 150 K.

Szatmárhegy. Templom fedelezés 3000 K.

Szinérváralja. Harangozói lak 401 K.

Józsefháza. Tanítói lakon istálló 120 K.

Az új építkezés költsége 21,530 K.

Épületek fentartására kiadatott 18,493 K. Takarékmagtárról 13 egyház jelent. Búza állomány 667 mm., tengeri 119 mm., pénz 11,606 K.

IV. Belhivatalnokok, tisztviselők.

A 42 lelkeszi állomás közül 1 jött üresedésbe 1906-ban. 41 egyházban rendes lelkész volt, egyben pedig beszolgáló lelkész (Tisztaberek).

Segédlelkész Nagybányán, Szatmárhegyen, Magosligeten, Méhteleken volt alkalmazva.

Tanító 45 rendes, 3 ideiglenes.

Presbyterek tisztokban helyesen járnak el általában véve. Templomot (Kispaládon egy rész kivételével) rendszeren látogatják.

Belhivatalnokok között a viszony jó, legalább is nem panasztolt.

V. Népiskolai adatok.

48 anya és leányegyházaink közül 40-ben van iskolánk. 9-ben állami az iskola. 47 tanító (köztük: 3 nő) működik 47 iskolában s egy kántor, mint vallástanító. Az iskolafentartó 40 egyházban az iskola VI. osztályu: 29 egyházban; V. osztályu: 7-ben; IV. osztályu: 7-ben; III. osztályu: 1; II. osztályu: 2; I. osztályu: 1 egyházban.

Tankötelesek 6—12 évig fi: 1563, nő: 1599, összesen: 3162. Iskolába jár fi: 1468, nő: 1465, összesen: 2933. Iskolát elhagyta fi: 60, nő: 85, összesen: 145. Iskolázatlan fi: 35, nő: 49, összesen: 84.

Tankötelesek 13—15 évig fi: 606, nő: 653, összesen: 1259. Iskolába jár fi: 474, nő: 488, összesen: 962. Nem jár fi: 132, nő: 165, összesen: 297.

Konfirmált 235 fi és 245 nő, összesen: 480.

Iskoláinkban a kerületi tanterv és tankönyvek használatnak.

A tanítás eredménye (Sárközüjlakon járvány miatt megállapítható

nem volt): kitünő és jeles 17 tanító, jó 8, elegendő 21. Az állami iskolákban a vallástanítás 8 helyen kitünő és jeles, egy helyen jó, gyenge Patóházán és Felsőfaluban ; nem volt osztályozható Aranyosmedgyesen.

Az iskola felszerelése teljes 4 iskolában (Felsőbánya, Krassó, Ombod, Erdőszáda), 43-ban hiányos.

Az iskolaterem az egészségügyi követelményeknek nem felel meg 8 esetben, ablakok elhelyezése szabálytalan 9 helyt.

A nem felekezetünk iskoláiba járók vallásos oktatását Nagybányán a lelkész, s. lelkész és kántor végzik, Felsőfaluban pedig egy állami elemi isk. tanítónő.

VI. Népmozgalmi adatok.

1. Született	törvényes fi: 451, nő: 389 = 840
	törvénytelen fi: 38, „ 42 = 80
Áttért	„ 8, „ 3 = 11

Szaporodási alap : fi: 497, nő: 434 = 931

2. Meghalt	„ 320, „ 340 = 660
	Kitért „ 1, „ 2 = 3

Fogyási alap fi: 321, nő: 342 = 663

Szaporodás 1906-ban fi: 176, nő: 92 összesen 268.

Népesség 1906-ban fi: 12,664, nő: 12,770 összesen 25,434.

3. Házasságra lépett tisztán református: 168 pár, vegyes: 41 pár
Egyességre lépett javunkra 5, kárunkra 5. Egyességet nem kötött 31.

Jelentésem zártán vagyok

Avasujváros, 1907. augusztus 31.

Kiváló tisztelettel:

Szell György,

esperes.

